

Kompostimine ja komposti kasutamine mahetootmises

Tartu & Tallinn - 4 & 5 October 2017

Kuidas kompostida

lihtsalt ja targalt?

Florian Amlinger

Compost – Consulting & Development

100NGO

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Orgaaniliste jäätmete omadused erinevad laiades piirides:

.... Struktuur/poorsus mahumass.... C/N suhe
niiskus biolagundatavus

- **Orgaanilised lähteained ja lisandid +**
kompostimiskõlbmatu materjal ja vöörised
- **Niiskus**
- **Hapnik**
- **[Temperatuur]**

09/09/2009

Millist komposti me saada tahame?

Kompost tööstuslike biojäätmete
reaktorkompostimisest

Kompost
lahtistest aunadest

Rohejätmete kompostimine suurtes aunades/madratsina, mida segab vaid eestlaadur

...

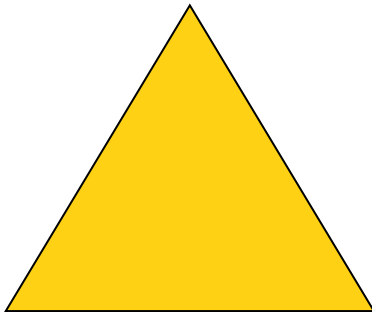
See ei võimalda saavutada homogeenseid ja tõhusaid aeroobseid protsessitingimusi!!!

Fotos: Amlinger

Kaks vastandlikku laguprotsessi looduses

AEROOBNE

CO₂ süsihappegaas

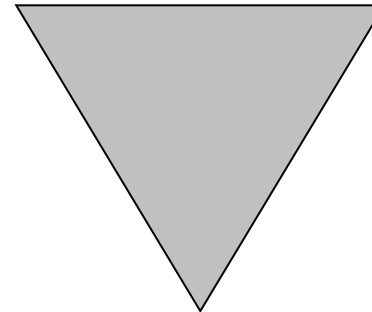
NO₃ nitraat

PO₃₋₄ fosfaat

SO₂₋₄ sulfaat

BO₃ boraat

ANAEROOBNE

CH₄ metaan

NH₃ ammoniaak

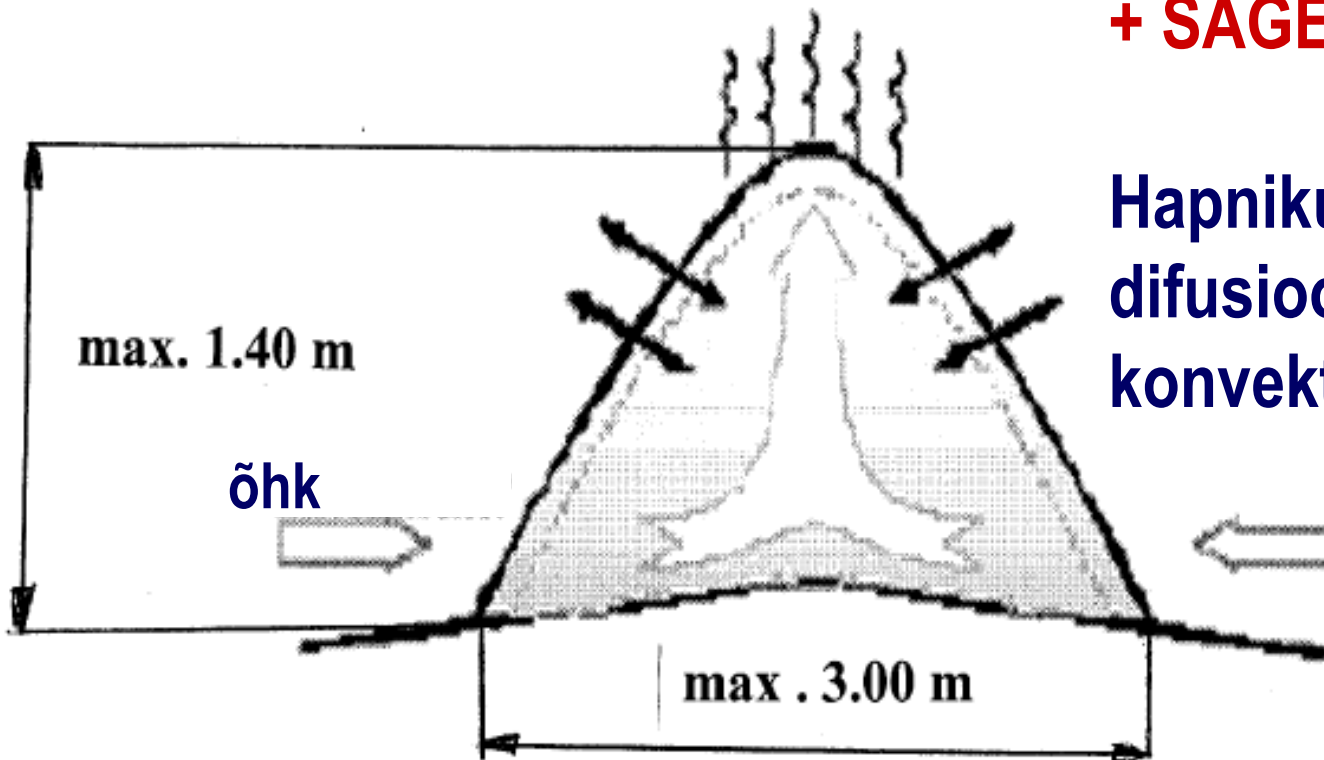
PH₃ fosfiin

H₂S vesiniksulfiid

BH₃ boraan

Aunkompostimine loomulik õhustamine

- Piisavalt struktuurset materjali & poori mahtu + SAGE läbisegamine

Hapnikuvarustus difusiooni ja konvektsiooni teel

Peamine ülesanne: luua ja säilitada optimaalseid tingimusi lagundamise ja huumuse tekkimise jaoks

- C : N suhe 25 - 35 : 1
- **Savi** lisamine 10 - 15 %
- **ValmisKOMPOSTI** lisamine 10 - 15 %
- Värsked 'rohejätmed' min. 15 %
- Struktuuri andev materjal 30 – 40 %
 - lignotselluloos/hemitselluloos/ C-allikas
 - Struktuur ... poorid on täidetud õhuga
- Temperatuur max. 60-65 °C
- Piisavalt HAPNIKKU min. 5 %
- Maximum CO₂ max. 10 – 12 %
- Niiskus 55 – 60 %

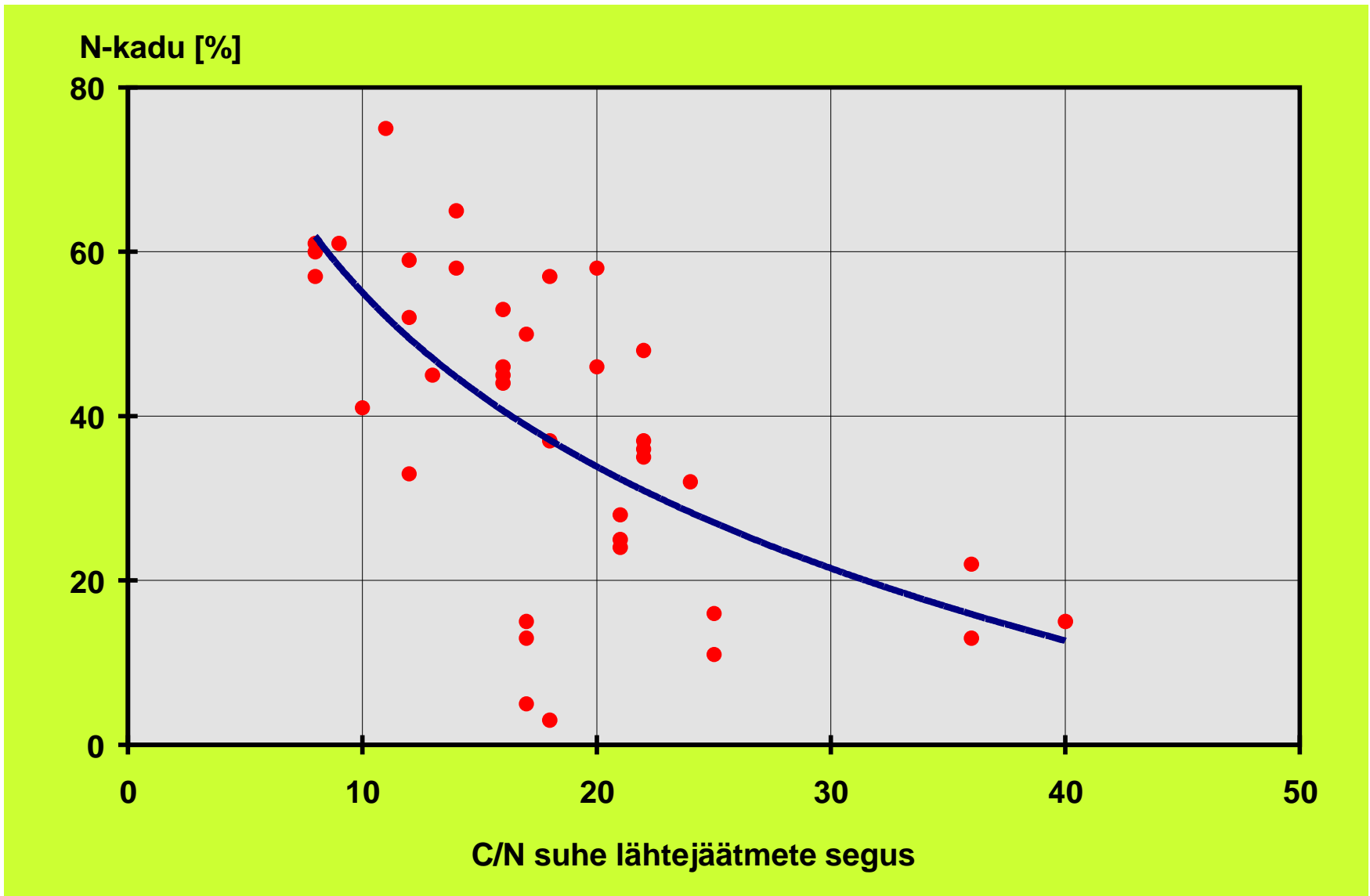
Foto: Urs Landmanagement

Foto: Urs Landmanagement

N-kadu oleneb C/N suhtest

Fotos: Hildebrandt, Amlinger

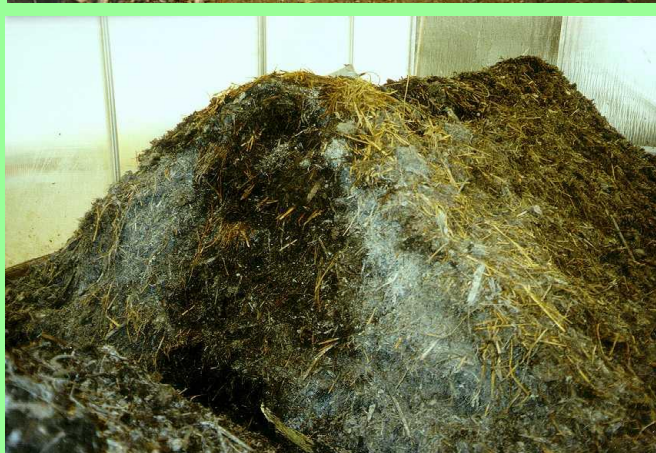
'Koostisainete' kokkusegamine

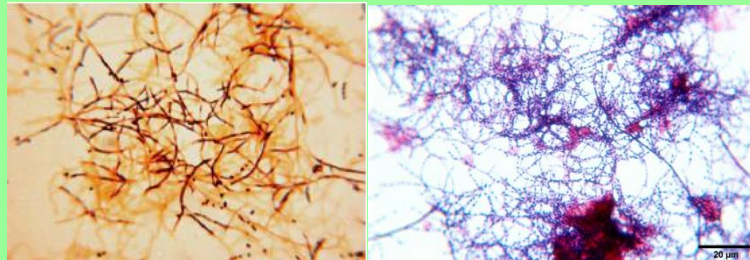

Fotos: Amlinger

Coprinus - species

Tüüpilised seenterohked piirkonnad, mis on tekkinud komposti stabiliseerimise käigus

Thermoactinomyces vulgaris

***Streptomyces*
*Actinomyces***

Aspergillus niger

- Lisa vett läbisegamise käigus
- Lisa vett aeglaselt
- Ideaalne 50 – 60%
- Pigistamise-katse
- Liiga märg = anaeroobne/
nõrgvesi / hais / KHG
- Liiga kuiv = biolagunemine
seiskub

Foto: Urs Landmanagement

Foto: Urs Landmanagement

**Kastmine vooliku voolikuga
või pöörlele kinnitatud
veemahutist:**

Vesi pihustatakse otse
läbisegevavale materjalile

VÕI

pritsides paakautost aunadele
vahetult enne nende
läbisegamist

Foto: B. Gamerith; Compost Systems, Austria

Foto: Courtesy of Seiringer
Umwelttechnik GmbH

Optimaalne temperatuurivahemik erinevate eesmärkide saavutamiseks kompostimisel

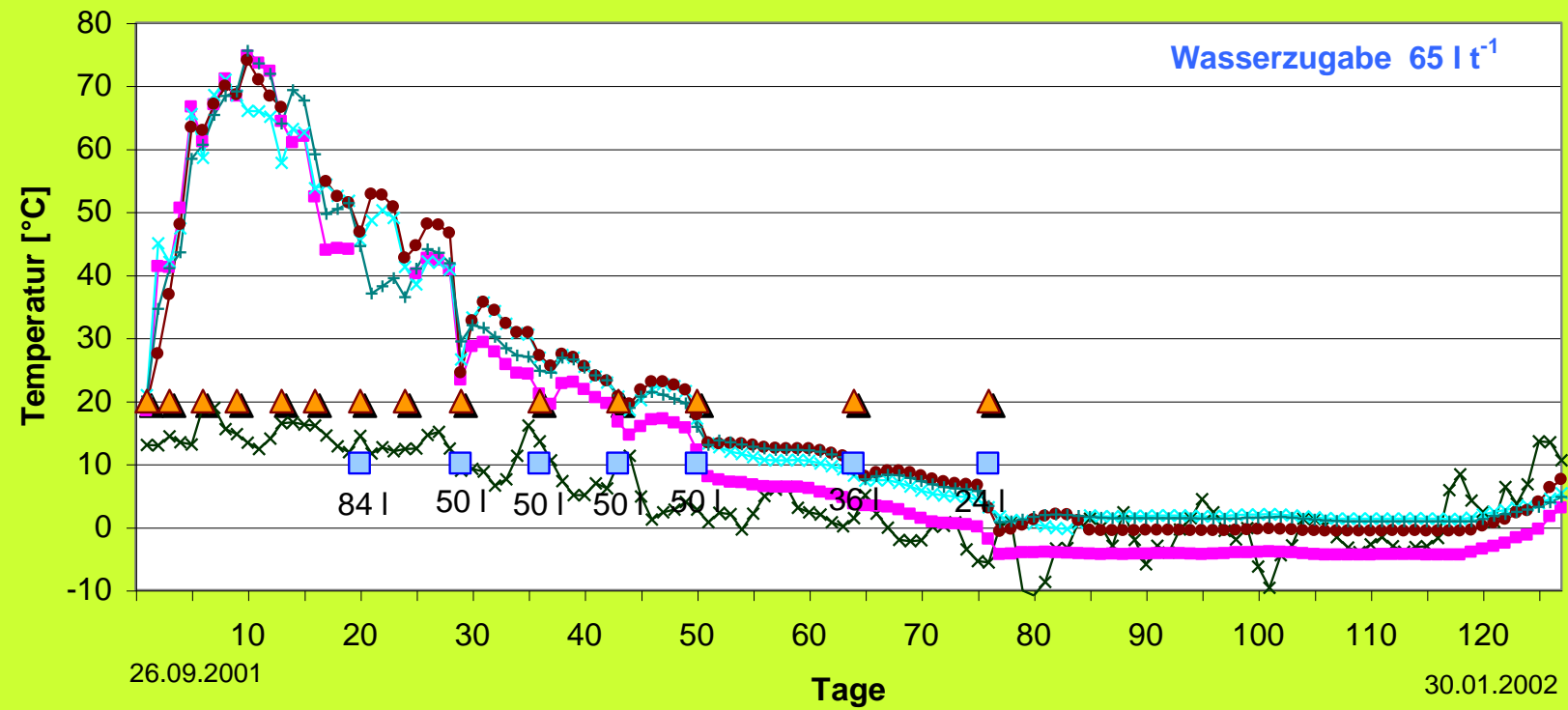
Optimaalne	Temperatuurivahemik
Hügieniseerimine ... [määruses 10 d]	> 55 °C
Võimalikult tõhus biolagunemine Huumuse tekkimise algus	45 - 55 °C
Max bioloogiline mitmekesisus + mikroobide biomassi lagunemine; maksimaalne huumuse moodustumine	35 - 40 °C

N-rikas, niiske, hea reaktsioonivõimega

Temperaturverlauf, Umsetztermine und Wassergaben

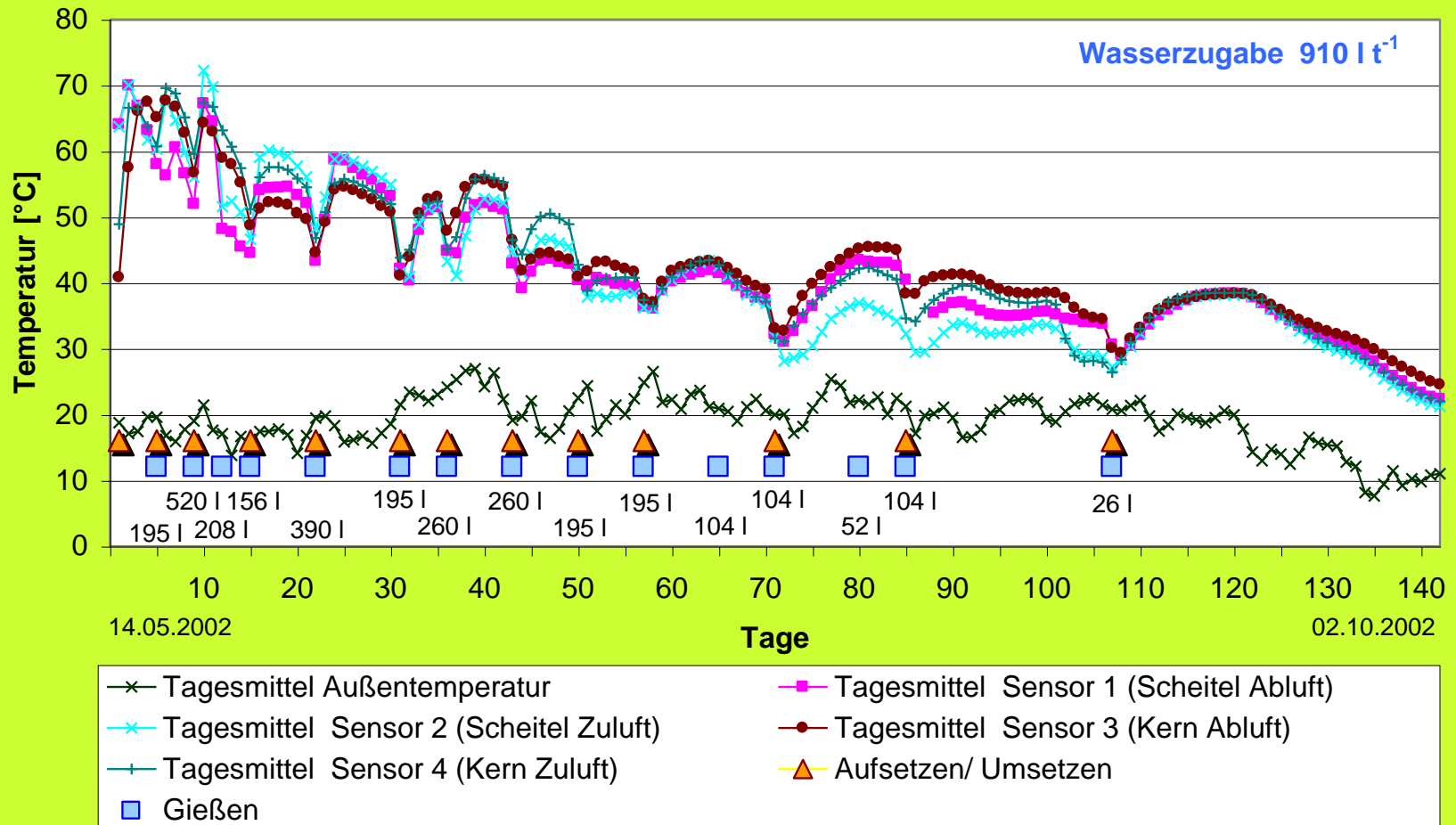

- × Tagesmittel Außentemperatur
- × Tagesmittel Sensor 2 (Scheitel Abluft)
- + Tagesmittel Sensor 4 (Kern Abluft)
- Gießen
- Tagesmittel Sensor 1 (Scheitel Zuluft)
- Tagesmittel Sensor 3 (Kern Zuluft)
- ▲ Aufsetzen/ Umsetzen

C-rikkad haljastujätmed, kuivad, väikese reaktsoonivõimega

Temperaturverlauf, Umsetztermine und Wassergaben

- **Regulatsioon loomsete kõrvalsaaduste kohta (EC) 1069/2009**
 - Ei laiene *rohejäätmetele*
 - Rahvuslikud reeglid *toitlustusasutuste jäätmetele* (toidujäätmed kodumajapidamisest, restoranidest)
 - Erand reeglist 70 °C / 1 tund / osakese suurus 12 mm
 - **Kompostimine LAHTISTES AUNADES → OK**
 - ... kui kõik süsteemis olevad materjalid on vajaliku aja jooksul olnud vajalikus temperatuurirežiimis
→ **LÄBISEGAMINE / SEIRE**

PAINDLIK aja-temperatuuri profiil

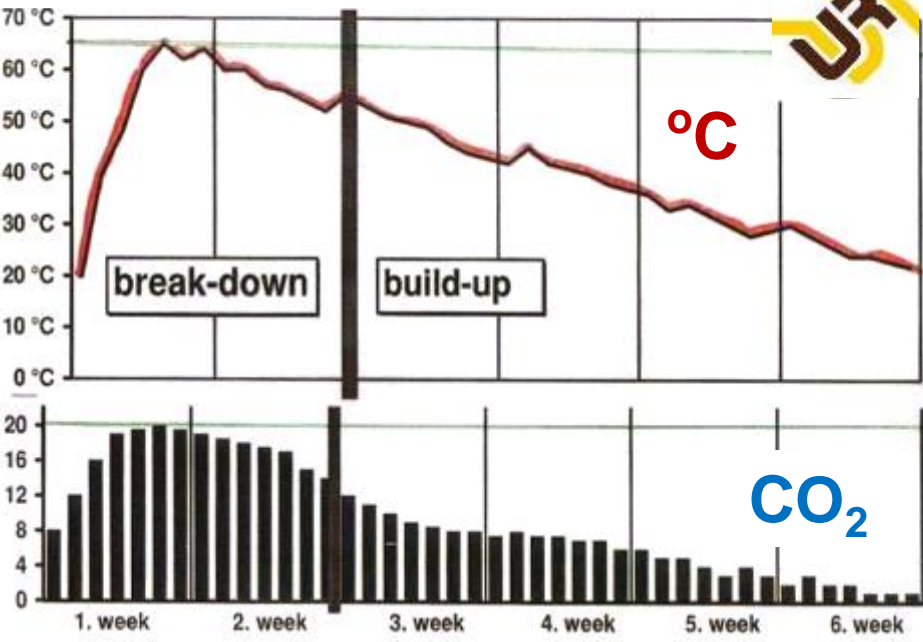
KOMPOSTIMISEKS – vastavalt nõuetele nt Austrias

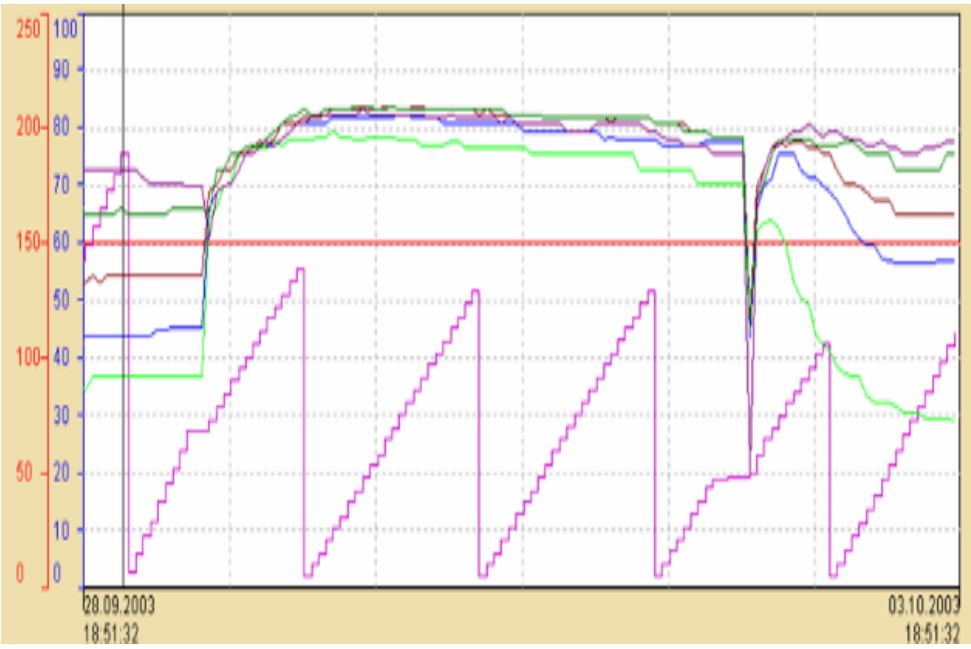
Minimum Temperature	Duration - Records
Open and enclosed Windrows (including halls) +/- forced aeration	
55 °C	<u>Automatic, continuous recording with probe</u> ; minimum temperature to be met over a time span of 4 hours, each after 5 mechanical turnings; total recording period: 10 days
55 °C	<u>Discontinuous recording at least once per working day*</u> ; minimum temperature to be met on all recording days, within a total recording period of 10 days; at least 3 mechanical turnings
60 °C	<u>Discontinuous recording at least once per working day*</u> ; minimum temperature to be met on 3 x 3 recording days, within a total recording period of 14 days; at least 2 mechanical turnings
65 °C	<u>Discontinuous recording at least once per working day*</u> ; minimum temperature to be met on 2 x 3 recording days, within a total recording period of 14 days; at least 1 mechanical turning
Enclosed and in-vessel systems with forced aeration (e.g. boxes, tunnels)	
55 °C	<u>Automatic continuous recording with probe</u> ; minimum temperature to be met over a time span of 4 days within a total period of 10 days
65 °C	<u>Automatic continuous recording with probe</u> ; minimum temperature to be met over a time span of 3 days within a total period of 10 days

* The automatic, continuous recording with probes is permitted

°C & CO₂ hästi juhitavas protsessis

Protsessikontroll: °C & CO₂

➤ **täiendavad abinõud ja dokumenteerimine (osana kvaliteedikontrollist)**

- ✓ niisutamine, läbisegamine, aereerimine, materjalide lisamine, sõelumine ...
- & hoides lahus **MUST** töötsoon ja **PUHAS** tsoon

Sillutatud ala, kus leiab aset kompostimise algaas Vihma- ja nõrgvee äravool

Lang 2 kuni 5 %

Koostis

- 40% purustatud põõsa- ja puuoksad
- 30% peene struktuuriga aiajätmed
- 10% mädanenud veisesõnnik
- 10% liivmuld

Talukompostimine

Kompostimine

- 8-12 nädalat (suvel)
- 12-20 nädalat (talvel)
- Läbisegamine: 5 kuni 3 korda nädalas
- Sõelumine: 10 kuni 20 mm

Põllumajanduslik kompostimine

2006 6 6

Foto: Urs Landmanagement

Foto: Urs Landmanagement

Kompostimine lahtistes aunades

Foto: Amlinger

Võõriste käitlemine/võõristega hakkama saamine

Võõriste käitlemine/võõristega hakkama saamine

Foto: Compost Systems, Austria

Foto: NOVER spol. s r.o.; CZ

Foto: Amlinger

Foto: Amlinger

Kompostimise õppepäev:

... temperatuuri ja CO₂ mõõtmine

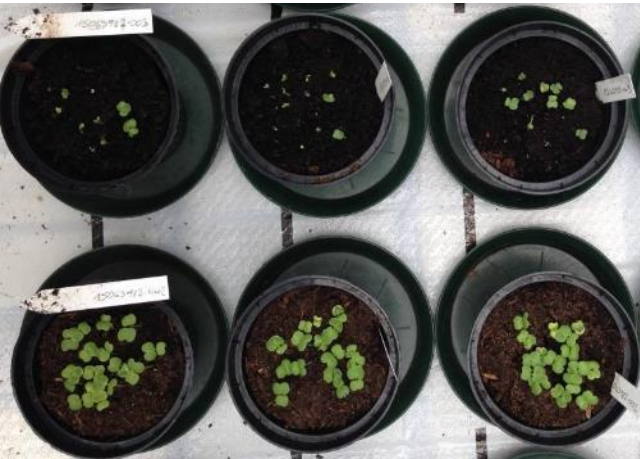
Kompostimise õppepäev: *... kuidas mõista komposti kvaliteeti?*

- Kuidas taimed reageerivad? Idanemistest!

- → **kasvupinnas, pakendatud** ... 25 % kompost → 90 % - 100 % tootlus
 - → **eraaed** ... 50 % kompost → 80 % - 90 % tootlus
- Kress (*lepidium sativum*) ja hiina kapsas

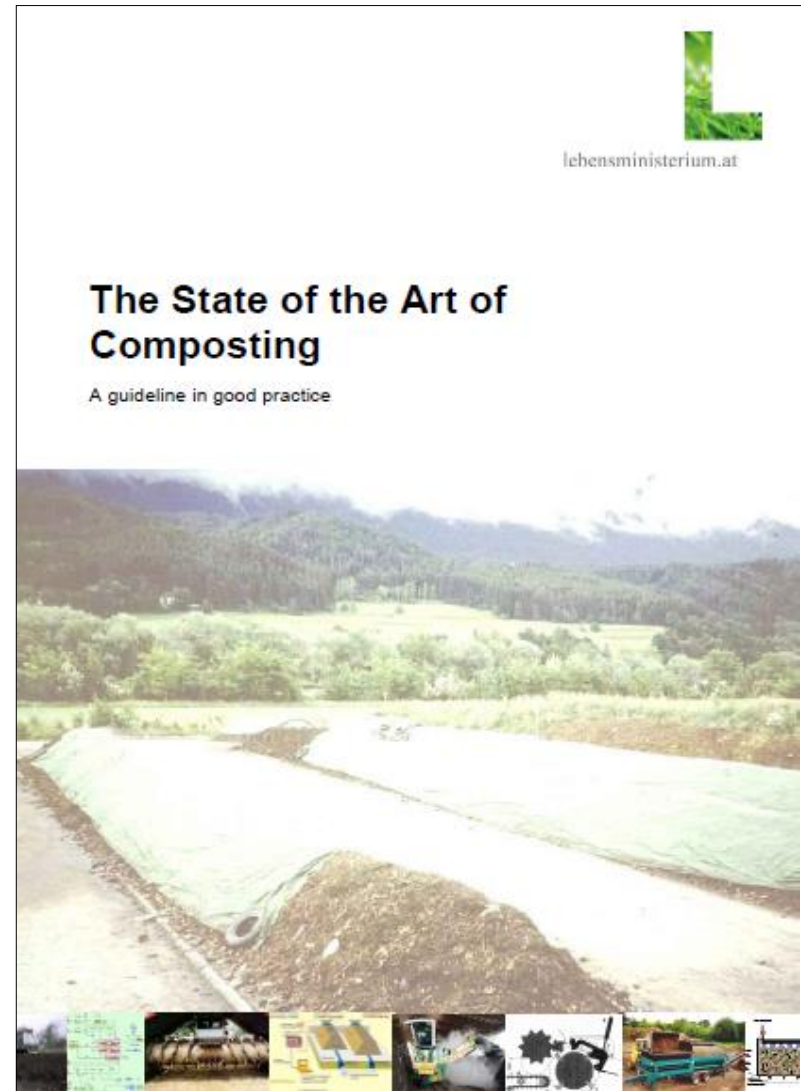

- Riiklikud **TEHNILISED NÕUDED KOMPOSTIMIS-RAJATSITELE**

- Heade tavade juhend
- Üksikasjalik käsiraamat
- Projekteerimisjuhend
- Jäätme litsentside andmise alused
- Parim praktika / tehnoloogia valik
- Kriteeriumid ehitamiseks, opereerimiseks ja dokumenteerimiseks
- Keskkond ja tervisekaitse

https://www.bmlfuw.gv.at/greentec/abfall-ressourcen/behandlung-verwertung/behandlung-biotechnisch/richtlinie_sdt.html

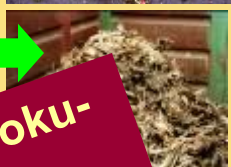
lähtematerjal

Vastuvõtudokumentide kontrollimine

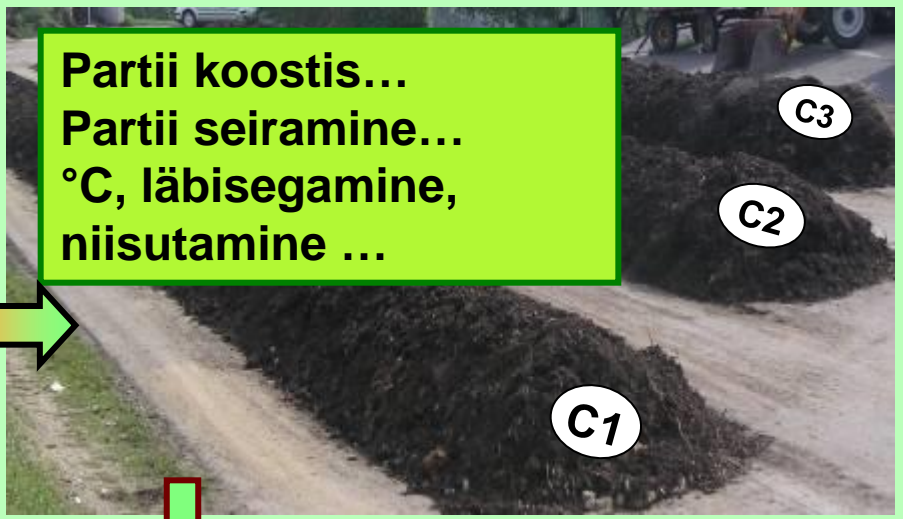
Registrisse kantud kompostimisrajatis

Ladu
Kokkusegamine

Conditioning

Partii koostis...
Partii seiramine...
°C, läbisegamine,
niisutamine ...

Jäägid

Kompost = Toode

Kvaliteedinõuded: jälgitavalt dokumenteeritud protsess

ZERTIFIKAT
Quality Management and Control System
for Compost Austria

MUNICIPAL ENTERPRISE FOR WASTE TREATMENT - SOFIA

Compost Plant Han Bogrov
Gorni Bogrov village, Malo livade

on behalf of arge kompost & biogas has been inspected and controlled by its partner organisation

"100 – First Zero Waste & Organic Cycle Organisation"
for compliance with:

Ordinance on the Treatment of Biowaste from 15 October 2013, Technical Regulation DNR 192206 Implementation of quality assurance on composting plants; ÖNORM S 2206-1: Requirements for a quality assurance system for the production of composts - Part 1: Principles for quality assurance of a company and of the internal technical processes; ÖNORM S 2206-2: Requirements for a quality assurance system for composts - Part 2: Determination of tasks and conditions for a quality assurance organisation

The enterprise is eligible to refer to this certificate in the declaration and labeling of compost products that have been tested in compliance with the Ordinance on the Treatment of Biowaste from 15 October 2013 and to use the label "Kompost Qualitätsbetrieb" as sign at the facilities premises and official documents issued by the composting plant in electronic and printed format.

Last inspection: 03.06.2015

Validity: until the next inspection, at maximum until 31.12.2016

Conditions of the validity of the certificate:

- Compliance with all relevant legal obligations, including the plant's permits
- Fulfilment of the requirements of arge kompost & biogas

Vienna, Sofia, 04.11.2015

Für das Qualitätssicherungs-Kollegialen
Vorsitzender Seiringer Hubert

QAS AKZO certified
by ECN-QAS

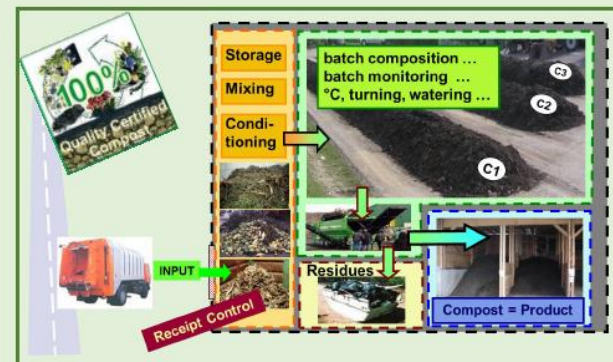
kompost
& biogas
verband

First Zero Waste & Organic Cycle Organisation / 100NGO
ZVR Zahl: 636713918 Österreich
Hochbergstraße 3, 2380 Ferchtdorsdorf
T/F: 0043 (0)1 8656084
M: 0043 (0) 69914144639; 0043 (0) 69917282690
E: eu100ngo@gmail.com
I: www.eu100ngo.net

100NGO – INTERNATIONAL QUALITY ASSURANCE SCHEME FOR COMPOST

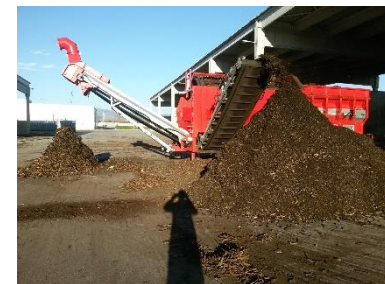
Quality Manual

BULGAARIA

- SOFIA kompostimisjaam 2015
 - Jõudlus: 24 000 t/a ROHEJÄÄTMED
 - Tegelikult töödeldakse: ca. 10 000 t/a
 - Viide standardile: BG biojäätmete määrus
 - Kompostianalüüsid: laboratoorium Austrias

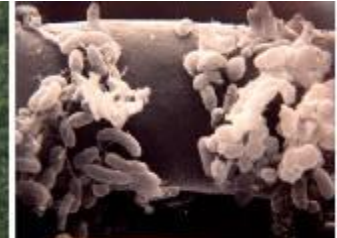
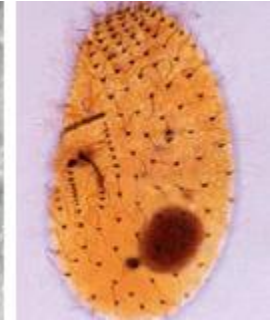
- BOURGAS kompostimisjaam 2016
 - Jõudlus: 10 000 t/a ROHEJÄÄTMED
 - Tegelikult töödeldakse: ca. 2 000 t/a
 - Viide standardile: BG biojäätmete määrus
 - Kompostianalüüsid: laboratoorium Austrias

POOLA

- Pila: GWDA kompostimisjaam 2017
 - Jõudlus: 85 000 t/a REOVEESETE, PÕHK, ROHEJÄÄTMED
 - Tegelikult töödeldakse: ca. 85 000 t/a
 - Viide standardile: 100NGO QAS Manual
 - Kompostianalüüsid: Poola ja Austria laboratooriumid

Võti – bioloogiline mitmekesisus!

Fotos: Bioforschung Austria, Hildebrandt, Hedl, Amlinger

Suur tänu!

Florian Amlinger
eu100ngo@gmail.com
www.eu100ngo.net

